

INNOVASION MARKAZLAR: RIVOJLANISHI, TAQQOSLAMA TAHLIL VA KELAJAKDAGI TENDENSIYALAR

G.M.Qudratova

Osiyo xalqaro universiteti, Buxoro

Hozirgi global iqtisodiy muhitda **innovatsiyalar** iqtisodiy o'sish, raqobatbardoshlik va barqaror rivojlanishning muhim omillaridan biri bo'lib xizmat qilmoqda. **Innovation markazlar** – buning uchun yangi texnologiyalarni ishlab chiqish, tadqiqot va tajribalarning amalga oshirilishi uchun samarali platformalarni taqdim etuvchi joylardir. Innovation markazlar ko'plab turdagi tashkilotlarni o'z ichiga oladi, jumladan, **biznes inkubatorlari**, **texnologik parklari**, va **ilmiy markazlar**. Ushbu maqolada har bir innovation markazning asosiy turlari, ularning dolzarbligi, tarixiy ko'rinishi, joriy va kelajakdagi tendensiyalarini o'rganib chiqamiz. Shuningdek, xorijiy davlatlar bilan O'zbekistonning tajribasini taqqoslab, umumiy xulosalar keltiriladi.

Innovation markazlar, o'z navbatida, bir necha asosiy turlarga bo'linadi. Birinchidan, **biznes inkubatorlari** yangi startaplarni qo'llab-quvvatlash va rivojlantirishga qaratilgan. Ushbu markazlar, odatda, biznes rejaları va strategiyalarini ishlab chiqishda yordam beradi, shuningdek, investitsiyalarga kirish imkoniyatlarini taqdim etadi. AQShdagi Y Combinator yoki Buyuk Britaniyaning Techstars kabi biznes inkubatorlar muvaffaqiyatli misollar sifatida keltiriladi. Ular o'z tashabbuslari bilan innovatsion g'oyalarni amalga oshirishda yangi tadbirkorlarni yo'naltiradi va ularga texnik va moliyaviy xizmatlar beradi.

Ikkinchidan, **texnologik parklari** eski yoki yangi texnologiyalarni ishlab chiqarish va tatbiq qilish bo'yicha markazlashgan hududlardir. Ushbu parklar yuqori texnologiyali sanoatlarning o'sishini rag'batlantirishda yordam berish uchun asosiy infratuzilmani taqdim etadi. Misol uchun, **Silicon Valley** (AQSh) va **Shenzhen** (Xitoy) texnologik parklar o'z innovatsion ishlanmalarini yaratish va amalga oshirishda global miqyosda tanilgan joylar hisoblanadi. Ushbu markazlar bir qator texnologiyalarni rivojlantirish va tadqiqotlar olib borish uchun juda muhimdir.

Uchinchidan, **ilmiy markazlar** innovatsion tadqiqotlarni olib boradi va yangiliklar yaratadi. Ular ko'pincha universitetlar bilan hamkorlikda ishlaydi. Masalan, **MIT Media Lab** (AQSh) ilg'or tadqiqotlar va innovativ texnologiyalarni ishlab chiqishda yuqori martabaga ega. O'zbekistonda ham bunday ilmiy markazlar ochilishi davom etmoqda. O'zbekiston Innovatsion Rivojlanish Vazirligi tomonidan yaratilgan ilmiy-tadqiqot markazlari ham universitetlar bilan hamkorlikda yangiliklarni amalga oshirishga qaratilgan.

Innovation markazlarning zudlik bilan oshib borayotgan ahamiyati, ularning yangiliklarni qo'llab-quvvatlashi va iqtisodiy faoliyatni rag'batlantirishiga bog'liq. Innovatsiya markazlari tadqiqotlar, ta'lim va sanoat o'rtasidagi aloqalarni kuchaytiradi, bu esa yangi g'oyalar va mahsulotlarni ishlab chiqarishga olib keladi. Innovativ ekosistemalarni yaratish uchun zarur bo'lgan infratuzilma yaratishda innovation markazlar muhim rol o'ynaydi.

Innovation markazlar tarixan ko'plab mamlakatlarda shakllangan, masalan, AQSh va Buyuk Britaniyada 1950-1960-yillarda rivojlana boshladi. Har ikkala mamlakatda innovation markazlar ilmiy-tadqiqot muassasalari, davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikka asoslangan. Ular orqali ilmiy g'oyalarni rivojlantirish, startaplarni qo'llab-quvvatlash va innovatsion strategiyalarni amalga oshirish uchun mustahkam asoslar yaratilgan.

O'zbekistonda esa so'nggi yillarda "Innovatsion rivojlanish" dasturi doirasida innovation markazlar yo'lga qo'yilmoqda. Bu markazlar mamlakatda ichki va tashqi iqtisodiy aloqalarni kuchaytirishga, shuningdek, yangi texnologiyalarni ishlab chiqarish va tadqiqotlarni amalga oshirishga asoslangan. O'zbekiston 2021-yildan buyon O'zbekiston Innovatsion rivojlanish vazirligi tomonidan yaratilmoqda va ular xalqaro innovatsion markazlar bilan hamkorlikni rivojlantirishga qaratilgan.

Bugungi kunda innovation markazlar orqali startaplar va tadbirkorlarni qo'llab-quvvatlashning o'sishi kuzatilmoqda. AQShda Silicon Valley va Yevropaning boshqa innovatsion markazlarida xususiy sektorning investitsiyalari va resurslari bilan birgalikda, tadbirkorlikning yuqori darajasi namoyon bo'lmoqda. Bunday markazlar ijtimoiy-iqtisodiy tadqiqotlar va yangiliklar uchun platforma bo'lib xizmat qiladi.

O'zbekistonda innovation markazlar o'z ishlarida Xalqaro Innovatsiya Tashkiloti bilan hamkorlikni kuchaytirmoqda. "Innovatsion rivojlanish" dasturi doirasida davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanayotgan loyihalar va grantlar innovation markazlar orqali amalga oshirilmoqda. Bu, o'z navbatida, kichik va o'rta biznesni rivojlantirishga yordam beradi.

Kelajakda innovation markazlar global innovatsion loyihalar bilan ko'proq bog'lanishi kutilmoqda. Ular Xitoy, Singapur va Yevropada muvaffaqiyatli innovatsion ekosistema misollaridan o'rnak olishadi. O'zbekiston, shuningdek, xalqaro qo'shni davlatlar bilan hamkorlikda innovation markazlarni rivojlantirishda o'z o'rnini mustahkamlashi zarur. Innovation markazlar uchun yangi texnologiyalar, raqamli platformalar va ilg'or tadqiqotlar orqali innovatsion g'oyalarni amalga oshirish imkoniyatlari oshadi.

Bugungi kunda Buyuk Britaniya, AQSh va O'zbekiston o'rtasida innovation markazlar tajribasining taqqoslanishi ko'p jihatdan muhimdir. Masalan, AQShda startaplar uchun keng qo'llab-quvvatlash tarmog'i mavjud bo'lib, bu tadbirkorlik muhitining o'sishini tezlashtiradi. Buyuk Britaniyada esa innovation markazlar o'qitish va tadqiqotlar bilan

birga kelajakdan kutilayotgan yangi g'oyalarni muvaffaqiyatli amalga oshirishga yordam beradi.

O'zbekistonda innovasion markazlarning rivojlanishi va ulardagi o'zaro aloqalar hali-yetuk emas. Shunday bo'lsa-da, O'zbekistonda harakatlar kuchaymoqda va innovatsion ekosistemani shakllantirishda yaxshi imkoniyatlar mavjud. Rivojlanayotgan iqtisodiyotlar, masalan, Hindiston va Braziliya o'z innovasion markazlari yordamida o'zlarini global bozorga integratsiya qilishga intilmoqda. Ular yangi texnologiyalar va investitsiyalarni jalb qilish orqali o'z hayot standartlarini va raqobatbardoshligini oshirishga harakat qilmoqda.

Innovasion markazlar mamlakatning iqtisodiy rivojlanishining tayanch nuqtalaridan biridir. O'zbekiston mustaqil ravishda o'z innovatsion markazlarini rivojlantirishda yuqoridagi mamlakatlardan o'rganishi kutilmoqda. Innovasion markazlar yangi texnologiyalarni ishlab chiqish, startaplarni qo'llab-quvvatlash va raqobatbardosh iqtisodiy muhitni yaratishda tuhfa beradi. Innovasion markazlarning o'sishi va rivojlanishi muhim bo'lgan mazkur fandagi tadqiqotlar natijasida yanada rivojlanadigan bo'ladi. Bu esa, o'z navbatida, yangiliklarni va ilg'or texnologiyalarni rivojlantirishda yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Supiyevna, B. M. (2025). G'AZNACHILIK-DAVLAT MOLIYASINING ENG MUHIM BO'LAGI. THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD, 1(5), 117-123.
2. Supiyevna, B. M. (2025). BUDGETING IN THE PUBLIC SECTOR. ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION, 1(6), 90-95.
3. Sodiqova, N. (2025). METHODOLOGY FOR DEVELOPING STUDENTS' TECHNICAL THINKING IN ECONOMICS CLASSES. International Journal of Artificial Intelligence, 1(1), 885-891.
4. Islomova, M., & Sodiqova, N. (2025). ILM-FAN VA TA'LIMDAGI INNOVATION RIVOJLANISHNING DOLZARB MUAMMOLARI. Modern Science and Research, 4(2), 300-307.
5. Bahodirovich, X. B., & To'rayevna, S. N. (2025). LOMBARD TASHKILOTLARI VA ULARNING XIZMATLARI. THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD, 1(3), 290-298.
6. Bahodirovich, X. B. (2025). XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA HISOB YURITISH SIYOSATI. STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS, 1(6), 210-215.

7. Ёкубов, А. Б., & Алимова, Ш. А. (2024). МАКРОЭКОНОМИКА: ЭВОЛЮЦИЯ ТЕОРИИ И СОВРЕМЕННОЙ ПРАКТИКИ.
8. Abidovna, A. S. (2025). INVESTMENT PROJECTS: ADVANCED MANAGEMENT AND EVALUATION. *SHOKH LIBRARY*.
9. Hakimovich, T. M. (2025). EKSPORT RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA DIVERSIFIKATSIYANING AHAMIYATI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(4), 112-121.
10. Hakimovich, T. M. (2025). О ‘ZBEKISTONDA EKSPORTNI RAG ‘BATLANTIRISH UCHUN FOYDALANILADIGAN MOLIVAVIY VOSITALAR TAHLILI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(5), 141-150.
11. Ibodulloyevich, I. E. (2024). О ‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI VA ISHBILARMONLIK MUHITINI YAXSHILASH ISTIQBOLLARI. *Gospodarka i Innowacje.*, 51, 258-266.
12. EI, I. (2025). MINTAQALAR VA MA’MURIY HUDUDLAR TADBIRKORLIK FAOLIYATINI INVESTITSIYA BILAN TA’MINLOVCHI IQTISODIY TIZIM SIFATIDA. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(6), 58-69.
13. Azimov, B. F., & Yodgorova, Z. Y. (2025). METHODS OF STUDYING THE STATE OF COMPETITION IN THE EDUCATIONAL SERVICES MARKET. *SHOKH LIBRARY*.
14. Azimov, B. F. (2025). INNOVATSIYALARNI QO ‘LLAB-QUVVATLASH XIZMATLARI: ISPANIYA, POLSHA VA BOLGARIYA TAJRIBALARI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(4), 12-23.
15. Raxmonqulova, N. O. (2025). DEVELOPMENT OF THE DIGITAL ECONOMY ON A GLOBAL SCALE AND THE EXPERIENCE OF COUNTRIES. *SHOKH LIBRARY*.
16. Қизи Рахмонқулова, Н. О. (2023). КИЧИК САНОАТ ЗОНАЛАРИНИНГ ХУДУДЛАР ИҚТИСОДИЁТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ ЎРНИ. “*Экономика и туризм*” международный научно-инновационной журнал, 6, 14.
17. Shadiyev, A. X. (2025). DEVELOPMENT OF THE CURRICULUM FOR ECONOMIC DISCIPLINES IN PRIVATE UNIVERSITIES. *FARS International Journal of Education, Social Science & Humanities.*, 13(1), 389-396.
18. Shadiyev, A. X. (2025). METHODS OF TEACHING THE “ECONOMIC THEORY”. *SHOKH LIBRARY*.
19. Zaripova, G., & Naimova, N. (2025). INFLYATSIYA VA UNI BARTARAF ETISH CHORA-TADBIRLARI. *Modern Science and Research*, 4(2), 371-378.

20. Akbarovna, N. N. (2025). PROBLEMS OF INCREASING INVESTMENT ACTIVITY IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION. *SHOKH LIBRARY*.

21. Jumayeva, Z. (2023). BASICS OF NATIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT. *Modern Science and Research*, 2(12), 296-300.

22. Bostonovna, D. Z. (2023). CONCEPTUAL BASIS OF IMPROVEMENT OF BANK AUDIT IN COMMERCIAL BANKS. *IMRAS*, 6(6), 118-124.

23. Tagayeva, R., & Bobojonova, M. J. (2025). BYUDJET, UNING SHAKLLANISHI VA TAQSIMLANISHI. *Modern Science and Research*, 4(2), 387-393.

24. Bobojonova, M. J., & Toshev, M. H. (2025). JAHON BOZORIDA YASHIL IQTISODIYOTNI MOLIYALASHTIRISH TENDENSIYASI: FAKTLAR VA KO'RSATKICHLAR ASOSIDA TAHLIL. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(4), 120-128.

25. Жумаева, З. К. (2024). РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСКИХ ИНДУСТРИЙ КАК ФАКТОР РОСТА НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ: ОБЗОР ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА И ПЕРСПЕКТИВЫ ДЛЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.

26. Жумаева, З. К. (2024). Инвестиционная Активность Как Основной Элемент Организационно-Экономического Механизма Маркетинга Территории. *Miasto Przyszłości*, 55, 1411-1417.

27. Ibragimov, A. (2025). PROSPECTIVE WAYS OF ATTRACTING FOREIGN INVESTMENT TO THE NATIONAL ECONOMY. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(1), 137-143.

28. Qahhorova, J., & Ibragimov, A. (2025). ХОРИЙИ ИНВЕСТИСИЯЛАР АНАМИЯТИ, ОМИЛЛАРИ ВА ИСТИҚБОЛЛАРИ. *Modern Science and Research*, 4(2), 283-291.

29. Алимова, Ш. А., & Джураева, М. С. (2025). ИНВЕСТИЦИОННЫЕ ПРОЕКТЫ: УПРАВЛЕНИЕ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(4), 81-87.

30. Игамова, Ш. З. (2024). МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ПО ФОРМИРОВАНИЮ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИННОВАЦИОННОГО развития ПРЕДПРИЯТИЙ СТРОИТЕЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ. *Gospodarka i Innowacje*, 43, 335-340.

31. Vaxtiyorova, J., & Djurayeva, M. S. (2025). BOZOR IQTISODIYOTI SHAROITIDA RAQOBATNING ROLI. *Modern Science and Research*, 4(2), 477-485.

32. Husenov, A., & Qudratova, G. (2025). RAQOBAT VA RAQOBAT STRATEGIYALARI: NAZARIY VA AMALIY YONDASHUVLAR. *Modern Science and Research*, 4(2), 292-299.

33. Azimov, B. F., Maksudovich, A. Z., & Qudratova, G. M. (2025). THE IMPORTANCE OF INNOVATION IN ENHANCING THE COMPETITIVENESS OF HIGHER EDUCATION UNIVERSITIES. *SHOKH LIBRARY*.

34. Qudratova, G. M. (2025). THE EVALUATION OF UNIVERSITY COMPETITIVENESS: A REVIEW OF METHODOLOGIES. *SHOKH LIBRARY*.

35. Bahodirovich, K. B., & Mahmudovna, Q. G. (2025). RISK REGULATION IN BANKING SYSTEM. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(5), 231-237.

36. Bahodirovich, X. B., & Mahmudovna, Q. G. (2025). RIVOJLANGAN DAVLATLAR BANK TIZIMI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(4), 396-404.

37. Bahodirovich, X. B., & Mahmudovna, Q. G. (2025). TIJORAT BANKLARINING MOLIYAVIY XIZMATLARI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(4), 223-230.

38. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). OLIY TA'LIM MUASSASALARINING INNOVATSION FAOLLIGINI OSHIRISH MINTAQANI IJTIMOY VA IQTISODIY YUKSALTIRISH GAROVI SIFATIDA. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(4), 46-54.

39. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). ISPANIYADA INNOVATSIYALARNI QO 'LLAB-QUVVATLASH SOHASIDAGI ILG 'OR TAJRIBALAR. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(4), 24-35.

40. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SOHASIDAGI IJTIMOY VA IQTISODIY HOLAT, HUDUDDA SANOATNI RIVOJLANTIRISHNING ISTIQBOLLARI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(5), 23-30.

41. Bahodirovich, K. B., & Mahmudovna, Q. G. (2025). TYPES OF CREDIT PRODUCTS. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(3), 269-277.

42. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). OZBEKISTONDA INNOVASION FAOLIYATNI MOLIYALASHTIRISH STRATEGIYASI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(4), 36-45.

43. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). INNOVATSION FAOLIYATNI QO 'LLAB-QUVVATLASHNING YEVROPA MAMLAKATLARI TAJRIBALARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(5), 35-44.

44. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). INNOVATSIYALARNI QO 'LLAB-QUVVATLASHNING TASHKILIY TUZILMALARI: INFRATUZILMAVIY

TASHKILOTLAR. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(5), 25-34.

45. Azimov, B. F., Maksudovich, A. Z., & Qudratova, G. M. (2025). INNOVATIVE ACTIVITY AS A FACTOR IN ECONOMIC DEVELOPMENT. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 12(01), 453-459.

46. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2024). TIKUVCHILIK SANOATI KORXONALARIDA BAZAVIY INNOVATSION STRATEGIYALARNI TAKOMILLASHTIRISH. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(3), 332-336.

47. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). AHOLINING OZINI OZI BANDLIGINI TAMINLASHNING MAZMUN-MOHİYATI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 162-166.

48. Azimov, B. F., Shadiyev, A. X., & Qudratova, G. M. (2025). TANNARX VA UNING IQTISODIY TAHLILDAGI ROLI: NAZARIY VA AMALIY YONDASHUVLAR. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(4), 86-93.

49. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). KORXONADA ISH HAQI TO'LASH TIZIMLARI VA SHAKLLARI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(2), 279-285.

50. Qudratova, G. M. (2024). METHODOLOGY OF ANALYSIS OF COMPETITIVENESS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN BUKHARA REGION. *International journal of artificial intelligence*, 4(10), 341-345.

51. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). OZINI OZI BANDLIGINI TAMINLASHNING ILGOR XORIJIY TAJRIBASI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 176-181.

52. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). ENTERPRISE MARKETING STRATEGY. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(3), 259-265.

53. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). MONOPOLIYA VA ANTIMONOPOL SIYOSAT. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(2), 464-468.

54. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). AHOLINING O'ZINI O'ZI BANDLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(2), 321-325.